

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

7. detsember 2010*

Liidetud kohtuasjades C-585/08 ja C-144/09,

mille ese on EÜ artiklite 68 ja 234 alusel Oberster Gerichtshof'i (Austria) 6. novembri 2008. aasta ja 26. märtsi 2009. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 24. detsembril 2008 ja 24. aprillil 2009, menetlustes

Peter Pammer

versus

Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG (C-585/08),

ja

Hotel Alpenhof GesmbH

* Kohtumenetluse keel: saksa.

versus

Oliver Heller (C-144/09),

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann ja J.-J. Kasel ning kohtunikud A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, P. Lindh (ettekandja) ja M. Safjan,

kohtujurist: V. Trstenjak,
kohtusekretär: ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 16. märtsi 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- P. Pammer, esindaja: *Rechtsanwalt* C. Neuhuber,

- Hotel Alpenhof GesmbH, esindaja: *Rechtsanwalt* M. Buchmüller,

- O. Heller, esindaja: *Rechtsanwalt* H. Hegen,

- Austria valitsus, esindajad: E. Riedl ja G. Kunnert,

- Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,

- Itaalia valitsus (C-585/08), esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* L. Ventrella,

- Luksemburgi valitsus, esindaja: C. Schiltz,

- Madalmaade valitsus (C-144/09), esindajad: C. Wissels ja Y. de Vries,

- Poola valitsus (C-585/08), esindaja: M. Dowgielewicz,

- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: H. Walker, keda abistas *barrister* J. Stratford,

- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: A.-M. Rouchaud-Joët ja S. Grünheid ning M. Wilderspin,

olles 18. mai 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- ¹ Eelotsusetaotlused käsitlevad nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 15 lõike 1 punkti c ja lõike 3 tõlgendamist.
- ² Taotlused esitati kahes kohtuvaidluses, millest esimese pooled on ühelt poolt P. Pammer ja teiselt poolt Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG (edaspidi „Reederei Karl Schlüter”), ning mis puudutas viimati nimetatut keeldumist tagastada hagejale täies ulatuses summa, mille hageja oli tasunud kaubalaevareisi eest, millel ta ei osalenud ning mille kirjeldus oli avaldatud Internetis (kohtuasi C-585/08), ning teises ühelt poolt Hotel Alpenhof GesmbH (edaspidi „hotell Alpenhof”) ja teiselt poolt O. Heller ning mis puudutab seda, et viimati nimetatut jättis tasumata arve Interneti teel brooneritud hotellitoa kasutamise eest (kohtuasi C-144/09).

Õiguslik raamistik

Määrus nr 44/2001

- 3 Määruse nr 44/2001 põhjenduses 13 on öeldud, et tarbijalepingute puhul tuleks nõrgemat poolt kaitsta soodsamate kohtualluvuse eeskirjadega kui üldised eeskirjad.
- 4 Nimetatud määruse II peatüki 1. jaos „Üldsätted” paikneva artikli 2 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.”

- 5 Määruse artikli 5 punkti 1 alapunktis a on ära toodud järgmine kohtualluvuse erijuh-tumeid käsitlev eeskiri:

„Isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib teises liikmesriigis kaevata:

- 1) a) lepingutega seotud asjades selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus”.

- 6 Määruse nr 44/2001 II peatüki 4. jaos „Kohtualluvus tarbijalepingute puhul” paikneva artikli 15 lõigetes 1 ja 3 ning artikli 16 lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„Artikkel 15

1. Küsimustes, mis on seotud lepinguga, mille isik ehk tarbija on sõlminud oma majandustegevusest või kutsealast sõltumatul eesmärgil, määratakse kohtualluvus kindlaks käesoleva jao alusel, ilma et see mõjutaks artikli 4 ja artikli 5 punkti 5 kohaldamist, kui tegemist on:

- a) kaupade järelmaksuga müügi lepinguga, või
- b) osamaksudena tasutava laenu või kaupade müügi rahastamiseks antava muud liiki krediidi lepinguga või
- c) kõigil ülejäänud juhtudel lepinguga, mis on sõlmitud isikuga, kes tegeleb tarbija alalise elukoha liikmesriigis kutse- või äritegevusega või kelle selline tegevus on mis tahes vahenditega suunatud nimetatud liikmesriiki või mitme liikmesriigi hulgas ka nimetatud liikmesriiki, ning kui leping kuulub sellise tegevuse raamesse.

[...]

3. Käesolevat jagu kohaldatakse transpordilepingute suhtes ainult juhul, kui tege- mist on pakettreisilepingutega.

Artikkel 16

1. Tarbija võib algatada menetluse teise lepinguosalise vastu selle liikmesriigi koh- tutes, kus on nimetatud osalise alaline elukoht, või selle paiga kohtutes, kus on tarbija enese alaline elukoht.

2. Teine lepinguosaline võib algatada menetluse tarbija vastu üksnes selle liikmesrii- gi kohtutes, kus on tarbija alaline elukoht.”

- 7 Nagu määruse nr 44/2001 põhjendustest nähtub, tugineb see sisuliselt 27. septembri 1968. aasta konventsioonile kohtualluvuse ning kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), muudetud 9. oktoobri 1978. aasta konvent- siooniga Taani Kuningriigi, Iirimaa ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ühinemise kohta (EÜT L 304, lk 1 – konsolideeritud versioon – ja lk 77), 25. oktoob- ri 1982. aasta konventsiooniga Kreeka Vabariigi ühinemise kohta (EÜT L 388, lk 1), 26. mai 1989. aasta konventsiooniga Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi ühinemise kohta (EÜT L 285, lk 1) ning 29. novembri 1996. aasta konventsiooniga Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemise kohta (EÜT 1997,

C 15, lk 1; edaspidi „Brüsseli konventsioon”). Alates määruse jõustumisest 1. märtsil 2002 asendas see liikmesriikidevahelistes suhetes Brüsseli konventsiooni, välja arvatud Taani Kuningriigi osas.

- 8 Euroopa Liidu Nõukogu on määruse nr 44/2001 põhjenduses 19 rõhutanud vajadust tagada Brüsseli konventsiooni ja määruse vaheline järjepidevus, sh selles, kuidas Euroopa Kohus on tõlgendanud neid konventsiooni sätteid, mis kattuvad nimetatud määruse sätetega.

Brüsseli konventsioon

- 9 Brüsseli konventsiooni artikli 13 esimene lõik on sõnastatud järgmiselt:

„Küsimustes, mis on seotud lepinguga, mille isik (edaspidi „tarbija”) on sõlminud oma majandustegevusest või kutsealast sõltumatul eesmärgil, määratakse kohtualluvus kindlaks käesoleva jao alusel, ilma et see mõjutaks artikli 4 ja artikli 5 punkti 5 kohaldamist, kui tegemist on:

- 1) kaupade järelmaksuga müügi lepinguga, või;
- 2) osamaksudena tasutava laenu või kaupade müügi rahastamiseks antava muud liiki krediidi lepinguga või;
- 3) muud liiki kauba müügilepinguga või teenuste osutamise lepinguga, ja kui:
 - a) riigis, kus on tarbija alaline elukoht, on lepingu sõlmimisele eelnenud temale adresseeritud konkreetne pakkumine või reklaam

ja

b) tarbija on selles riigis teinud lepingu sõlmimiseks vajalikud toimingud.”

Määrus (EÜ) nr 593/2008

- ¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT L 177, lk 6) põhjenduses 7 on öeldud, et selle määruse sisuline reguleerimisala ja sätted peaksid olema kooskõlas määruse nr 44/2001 sisulise kohaldamisala ja selles sätestatuga.
- ¹¹ Määruse nr 593/2008 põhjenduses 24 on öeldud:

„Tarbijalepingu puhul [...] [on] [ü]htsuse tagamiseks määrusega (EÜ) nr 44/2001 [...] ühelt poolt vajalik, et tarbijakaitse eeskirja kohaldamise eeltingimusena osutataks „suunatud tegevuse” mõistele, ning teiselt poolt, et seda mõistet tõlgendataks määruses (EÜ) nr 44/2001 ja käesolevas määruses ühtemoodi, pidades silmas, et nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioonis määruse (EÜ) nr 44/2001 artikli 15 kohta on täpsustatud, et selleks, et artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldataks, „ei piisa sellest, et ettevõtte suunab oma tegevuse ühte liikmesriiki või mitme liikmesriigi hulgas ka nimetatud liikmesriiki, kus on tarbija elukoht, vaid leping peab olema sõlmitud selle tegevuse raames”. Samuti tuletatakse deklaratsioonis meelde, et „veebilehest ei piisa artikli 15

kohaldamiseks. See peab sisaldama ka teavet, milles kutsutakse üles sõlmima sidevahendi abil lepingut, ning leping peab ka tegelikkuses mis tahes viisil olema sidevahendi abil sõlmitud. Sellisel puhul ei ole veebilehel kasutatud keel või vääring olulised.”

- 12 Määruse nr 593/2008 artikli 6 lõike 4 punkt b sätestab, et nimetatud artikli lõikeid 1 ja 2, mis reguleerivad tarbijalepinguid, ei kohaldata järgmiste lepingute suhtes:

„veoleping, välja arvatud pakettreisileping nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivi 90/314/EMÜ (reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta) tähenduses”.

Direktiiv 90/314/EMÜ

- 13 Nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivi 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta (EÜT L 158, lk 59; ELT eriväljaanne 13/10, lk 1) artikli 2 lõikes 1 on mõiste „pakettreis” määratletud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) *pakettreis* – vähemalt kahe järgmise teenuse valmiskombinatsioon, mida müüakse või pakutakse müügiks summaarhinnaga, kui teenus hõlmab pikemat ajavahe-
mikku kui 24 tundi või sisaldab öist majutust:

- a) vedu;

- b) majutus;

- c) muud turismiteenused, mis pole seotud veo ega majutusega ja mis moodustavad pakettreisi olulise osa.

Eraldi arved sama pakettreisi eri osade eest ei vabasta korraldajat või vahendajat käesolevast direktiivist tulenevatest kohustustest.”

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-585/08

- 14 P. Pammer, kelle elukoht on Austrias, esitas Saksamaa äriühingu Reederei Karl Schlüter vastu hagi seoses lepinguga, mille ta sõlmis mainitud äriühinguga, et osaleda reisi-jana viimati nimetatu poolt korraldataval kaubalaevareisil Triestest (Itaalia) Kaug-Itta (edaspidi „leping”).

- 15 P. Pammer broneeris selle reisi äriühingu Internationale Frachtschiffreisen Pfeiffer GmbH kaudu, mille asukoht on Saksamaal (edaspidi „vahendaja”).

- 16 Vahendajaks olev äriühing, mis tegutseb eeskätt Interneti vahendusel, kirjeldas reisi oma veebilehel, kus oli märgitud, et laeval on spordisaal, välibassein, salong, võimalus vaadata videot ja televiisorit. Kirjelduses oli mainitud kolme duši ja WC-ga kaheini-mesekajutit, eraldi elutuba tugitoolide, kirjutuslaua, vaiba ja külmkapiga ning peatusi, mille ajal toimuvad linnaekskursioonid.
- 17 P. Pammer keeldus reisist ning palus tagastada reisi eest ettemaksuna tasutud hinna, tuues põhjenduseks, et laeval pakutu ei vasta tema arvates kirjeldatule. Kuna Reederei Karl Schlüter maksis tagasi vaid osa summast, nimelt ligikaudu 3 500 eurot, esitas P. Pammer ülejäänud summa, st 5 000 euro ja selle põhjal arvutatava viivise nõudega hagi ühte Austria esimese astme kohtusse, st Bezirksgericht Krems an der Donau'sse.
- 18 Reederei Karl Schlüter väidab, et ta ei tegele kutse- ega äritegevusega Austrias, ning esitas vastuväite, et asi ei kuulu nimetatud kohtu kohtualluvusse.
- 19 Bezirksgericht Krems an der Donau lükkas 3. jaanuari 2008. aasta otsusega vastuväite tagasi ning leidis, et asi kuulub tema kohtualluvusse, kuna käsitletav leping on tarbi-jaleping, mis on sõlmitud pakettreisi kohta, ning et vahendaja on reklaaminud oma tegevust Internetis ka Austrias, tegutsedes Reederei Karl Schlüter nimel.

- 20 Apellatsioonikohus, Landesgericht Krems an der Donau, asus 13. juuni 2008. aasta otsuses seevastu seisukohale, et asi ei kuulu Austria kohtute kohtualluvusse, kuna lepingut tuleb käsitada veolepinguna, mida määruse nr 44/2001 II peatüki 4. jaos nimetatud ei ole. Asjaolu, et pakutava reisi, st Euroopast Kaug-Itta kulgeva meresõidu juures pakutakse teatavaid mugavusi, ei muuda vaadeldavat lepingut tarbijalepinguks.
- 21 P. Pammer esitas nimetatud kohtu otsuse peale kassatsioonkaebuse.
- 22 Oberster Gerichtshof väljendab kahtlust seoses mõiste „pakettreisileping” kohaldamise kriteeriumidega ning rõhutab, et käesoleval juhul tekib küsimus, kas pakutavad teenused on samaväärsed kruisil pakutavaga, mis annaks võimaluse järeldada, et tegemist on „pakettreisiga”, seega niisuguse veolepinguga, mida on mõeldud 4. jaos.
- 23 Juhul kui leping peaks olema käsitatav niisuguse lepinguna, võib kohaldamisele kuuluda määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkt c, ning seega oleks vaja selgust, millistele tingimustele peab vastama veebileht, et äriühingu tegevus oleks „suunatud” tarbija alalise elukoha liikmesriiki selle sätte tähenduses. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab siiski, et esimese astme ja apellatsioonikohus ei ole antud asjas täpselt tuvastanud, kuidas leping sõlmiti, milline oli veebilehe rolli ning Reederei Karl Schlüteri side vahendajaga.

24 Neil asjaoludel otsustas Oberster Gerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas „kaubalaevareis” on pakettreis [määruse nr 44/2001] artikli 15 lõike 3 tähenduses?

2. Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, piisab tegevuse „suunamiseks” (tarbija alalise elukoha liikmesriiki) [määruse nr 44/2001] artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses sellest, et Internetis on olemas ligipääs vahendaja veebilehele?”

Kohtuasi C-144/09

25 Austrias asuv hotell Alpenhof esitas hagi tarbija O. Helleri vastu, kelle elukoht on Saksamaal.

26 O. Heller, kes leidis nimetatud hotelli puudutava teabe hotelli kodulehe kaudu, broneeris nädalaks, mis hõlmas muu hulgas 1. jaanuari 2008, hulga tube. Broneering ja kinnitus selle kohta edastati e-posti teel aadressil, mis on ära toodud hotelli kodulehel.

- 27 O. Heller ei jäänud hotellis pakutavate teenustega rahule ning lahkus ilma arvet tasumata, vaatamata hotelli Alpenhof sooduspakkumistele. Viimati nimetatu esitas seepeale hagi ühte Austria kohtusse, Bezirksgericht Sankt Johann im Pongau'sse, nõudes ligikaudu 5 000 euro tasumist.
- 28 O. Heller esitas vastuväite, mille kohaselt asi ei allu selle liikmesriigi kohtule, kelle poole pöörduiti. Ta leiab, et vastavalt määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punktile c saab tema kui tarbija vastu hagi esitada üksnes tema alalise elukoha liikmesriigi, st Saksamaa kohtusse.
- 29 Bezirksgericht Sankt Johann im Pongau jättis oma 14. juuli 2008. aasta otsusega ning Landesgericht Salzburg, kes vaatas asja läbi apellatsiooni korras, oma 27. novembri 2008. aasta otsusega vastavalt hagi ja apellatsioonkaebuse rahuldamata, kuna leidsid, et vaidlus ei kuulu Austria kohtute kohtualluvusse. Kohtud leidsid, et tegevuse „suunamisega” tarbija alalise elukoha liikmesriiki on tegemist nii juhul, kui kasutatakse interaktiivset veebilehte, mis võimaldab sõlmida tarbijaga lepingu elektrooniliselt, st otse teenuseosutaja veebilehe kaudu, kui ka juhul, kui veebileht niisugust võimalust ei paku, vaid sellel on avaldatud üksnes reklaam. Mainitud kohtud on seisukohal, et ka teisena nimetatud juhul on tegevus suunatud teiste liikmesriikide tarbijatele, arvestades asjaolu, et Internetis avaldatud reklaam on piiriülene. Niisuguse „välisriikidesse suunatuse” saab välistada üksnes avaldusega, kus on sõnaselgelt ära märgitud, kellele konkreetselt, st millis(t)e liikmesriigi või liikmesriikide tarbijatele ettevõtja oma kaupu või teenuseid pakub. Tegevus on tarbija liikmesriiki suunatud ka siis, kui tarbija saab ettevõtja poolt pakutavatest teenustest teada veebilehe vahendusel ning kui seejärel tehtav broneerimine toimub sellel veebilehel ära toodud e-posti, postiaadressi või telefoninumbri kasutamiseks.

- 30 Hotell Alpenhof esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse.
- 31 Kuna Oberster Gerichtshof ei olnud kindel, kas Euroopa Kohus vastab tema teisele küsimusele kohtuasjas C-585/08, arvestades et see vastus sõltub vastusest samas kohtuasjas esitatud esimesele küsimusele, pidas kohus vajalikuks menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas selleks, et kutse- või äritegevus oleks suunatud tarbija liikmesriiki [määruse nr 44/2001] artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, piisab sellest, kui tarbija lepingu-partneri veebileht on Internetis ligipääsetav?”

- 32 Arvestades sarnasust kohtuasjas C-585/08 esitatud teise küsimuse ning kohtuasjas C-144/09 esitatud küsimuse vahel, tuleb mainitud kaks kohtuasja vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 43 liita kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimused

- 33 Esmalt tuleb märkida, et arvestades eelotsusetaotluste kuupäevi ning asjaolu, et küsimused esitanud Oberster Gerichtshofi näol on tegemist sellise siseriikliku kohtuga, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse kohaselt edasi kaevata, on Euroopa Kohus vastavalt EÜ artiklile 68 pädev tõlgendama määrust nr 44/2001.

Esimene küsimus kohtuasjas C-585/08

- ³⁴ Esimese küsimusega kohtuasjas C-585/08 soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas lepingut, mille esemeks on niisugune kaubalaevareis nagu põhikohtuasjas, saab käsitada veolepinguna määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 mõttes.
- ³⁵ Artikli 15 lõike 3 kohaselt kuuluvad kõnesoleva määruse II peatüki 4. jaos ette nähtud kohtualluvuse kindlaksmääramise eeskirjad veolepingute suhtes kohaldamisele vaid juhul, kui tegemist on pakettreisilepingutega.
- ³⁶ Tuleb märkida, et sellisena nimetatud veolepingud sarnanevad lepingutele, mis on direktiivis 90/314 määratletud „pakettreisina”, st sõnastuses, mida ka eelotsusetaotluse esitanud kohus eelotsusetaotluses kasutab.
- ³⁷ Nagu Euroopa Kohus juba varem on nentunud, on selleks, et teenust võiks käsitada „pakettreisina” direktiivi 90/314 artikli 2 punkti 1 mõttes, piisav, kui see esiteks kujutab endast summaarse hinnaga turismiteenuste pakkumist, mis selles sättes

nimetatud kolmest teenusest – st vedu, majutus ja muud turismiteenused, mis pole seotud veo ega majutusega ja mis moodustavad pakettreisil olulise osa – kahte teenust, ning teiseks peab see teenus hõlmama pikemat ajavahemikku kui 24 tundi või sisaldama öist majutust (vt 30. aprilli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-400/00: Club-Tour, EKL 2002, lk I-4051, punkt 13).

- 38 Seega tuleb esitatud küsimusele vastamiseks jõuda selgusele, kas mõiste „pakettreis”, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab ja mida on muu hulgas mainitud direktiivi 90/314 artiklis 1, on asjakohane kõnesoleva artikli 15 lõike 3 tõlgendamise seisukohast.
- 39 Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõikes 3 seda mõistet ei ole kasutatud, kuigi mainitud määrus on vastu võetud hiljem kui direktiiv 90/314. Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 47 märkinud, on liidu seadusandja kasutanud määruses nr 44/2001 sõnastust, mis on peaaegu identne sellega, mis on kasutusel lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioonis, mis avati allkirjastamiseks Roomas 19. juunil 1980 (EÜT, L 266, lk 1). Aastal 2008 asendati see konventsioon määrusega nr 593/2008, mille artikli 6 lõike 4 punktis b on sõnaselgelt viidatud mõistele „pakettreisileping” direktiivi 90/314 mõttes.
- 40 Määruse nr 593/2008 artikkel 6 reguleerib seda, millise riigi õigust kohaldatakse tarbijalepingutele, ning lõike 4 punkt b sätestab, et tarbijalepingute hulka ei kuulu veolepingud, v.a need, mis vastavad pakettreisilepingu määratlusele direktiivi 90/314 mõttes.
- 41 Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõikes 3 nimetatud transpordilepingute ja määruse nr 593/2008 artikli 6 lõike 4 punktis b mainitud veolepingute sarnasuse alusel võib

järeldada, et liidu seadusandja on sellega mõelnud sama tüüpi lepinguid, mis kuuluvad vastavalt nendes kahes määruses ette nähtud tarbijat kaitsvate eeskirjade kohaldamisalasse.

- 42 Mainitud eesmärk nähtub ka määruse nr 593/2008 põhjendusest 7, kus on öeldud, et määruse sisuline reguleerimisala ja sätted peaksid vastama määrusele nr 44/2001.
- 43 Järelikult tuleb artikli 15 lõike 3 tõlgendamisel arvestada sellele vastavat sätet määruses nr 593/2008 ning võtta aluseks pakettreisilepingu määratlus, millele viimati mainitud määruses on viidatud. Kõigepealt tuleb märkida, et tegemist on määratlusega, mis on ära toodud direktiivis, mille konkreetne eesmärk on kaitsta tarbijat reisipakettide valdkonnas. Edasi on määrustest kõige hilisemas, st määruses nr 593/2008 sõnaselgelt viidatud sellele määratlusele. Lisaks on Euroopa Ühenduste Komisjon seletuskirjas, mis on lisatud ettepanekule võtta vastu nõukogu määrus (EÜ) kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades [KOM(1999) 348 (lõplik)], kasutanud väljendit „pakettreis” ning viidanud otseselt direktiivile 90/314, et selgitada sisuliselt artikli 15 lõiget 3, mis on määruses nr 44/2001 kasutusel samasuguses, st muutmata sõnastuses.
- 44 Seega tuleb uurida, kas niisugune kaubalaevareis nagu põhikohtuasjas vastab mõistele „pakettreis” direktiivi 90/314 määratluses.
- 45 Sellega seoses puudub vaidlus selle üle, et lisaks veole pakuti kõnesoleva kaubalaevareisi puhul summaarse hinna eest ka majutust ning et reis pidi kestma kauem kui 24 tundi. Seega on niisuguse teenuse puhul täidetud tingimused, mis on nõutavad selle käsitamiseks „pakettreisina” direktiivi 90/314 artikli 2 punkti 1 mõttes ning see

kuulub pakettreisilepingu määratluse alla, mis on esitatud määruse nr 44/2001 artikli 15 lõikes 3, loetuna koostoimes nimetatud direktiivi artikli 2 punktiga 1.

- 46 Järelikult tuleb kohtuasjas C-585/08 esimesele küsimusele vastata, et leping, mille esemeks on niisugune kaubalaevareis nagu põhikohtuasjas, kujutab endast pakettreisilepingut määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 mõttes.

Teine küsimus kohtuasjas C-585/08 ja küsimus kohtuasjas C-144/09

- 47 Kohtuasjas C-585/08 esitatud teise ja kohtuasjas C-144/09 ainukese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada esiteks seda, milliste kriteeriumide kohaselt saab järeldada, et ettevõtja, kelle tegevuse kohta on info avaldatud tema enda või vahendaja veebilehel, „suunab” oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c mõttes, ning teiseks seda, kas sel juhul on tegevusele niisuguse määratluse andmiseks piisav, kui mainitud veebilehed on Internetis ligipääsetavad?
- 48 Nagu eelotsusetaotlustest nähtub, on see küsimus tekkinud kahe erineva vaidluse raames.
- 49 Kohtuasjas C-585/08 on vaidluse poolteks ettevõtja Reederei Karl Schlüter, kes on sõlminud lepingu tarbija, st P. Pammeriga, kelle elukoht on teises liikmesriigis kui see, kus mainitud äriühing on asutatud. Seejuures näib olevat vaieldamatu, et leping sõlmiti ettevõtja äritegevuse raames.

- 50 P. Pammeri poolt Euroopa Kohtule esitatud märkustest nähtub, et ta sai teavet reisi toimumise kohta vahendaja veebilehe kaudu, kus olid ära toodud erinevad reisipakkumised. Kõigepealt kontakteerus ta vahendajaga e-posti teel lisainfo saamiseks, ning seejärel broneeris reisi posti teel.
- 51 Kohtuasjas C-144/09 on vaidluse poolteks ettevõtja, st hotell Alpenhof, kes sõlmis oma äritegevuse raames lepingu tarbija O. Helleriga, kes elab teises liikmesriigis kui see, kus asub hotell. Vaidlus puudub selle üle, et O. Heller sai hotelli kohta teavet, broneeris toad ja sai broneeringu kohta kinnituse n-ö distantsilt, st Interneti vahendusel.
- 52 Mainitud kahes kohtuasjas soovib Oberster Gerichtshof jõuda selgusele, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c mõttes, et sellele tuginedes määrata kindlaks kohus, kelle kohtualluvusse põhikohtuasjade lahendamine kuulub.
- 53 Nimetatud artikli 15 lõike 1 punkt c on erand nii määruse nr 44/2001 artikli 2 lõike 1 suhtes, mis näeb ette kohtualluvuse kindlaksmääramise üldreegli, mille kohaselt tuleb hagi esitada kostja elukohaliikmesriigi kohtusse, kui ka sama määruse artikli 5 lõikes 1 ette nähtud reegli suhtes, mis puudutab kohtualluvuse erijuhtumeid lepingute puhul ja mille kohaselt kuulub vaidluse lahendamine selle riigi kohtute kohtualluvusse, kus hagi esemeks olev lepinguline kohustus täideti või pidi täidetama (vt selle kohta 20. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-464/01: Gruber, EKL 2005, lk I-439, punkt 34).
- 54 Kui asuda seisukohale, et ettevõtja tegevus on „suunatud” tarbija alalise elukoha liikmeriiki määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c mõttes, siis järelduks sellest, et

kohtuasjas C-585/08, mille poolteks on P. Pammer ja Reederei Karl Schlüter, kuulub vaidluse lahendamine vastavalt kõnesoleva määruse artikli 16 lõikele 1 Austria kohtute alluvusse, kuna tarbija otsustas esitada hagi Austria kohtusse, ja mitte kostja Reederei Karl Schlüter asukohaliikmesriigi, st Saksamaa kohtusse. Kohtuasja C-144/09 puhul, kus tarbija O. Helli alaline elukoht on Saksamaal, kuuluks vaidluse lahendamine vastavalt nimetatud määruse artikli 16 lõikele 2 Saksamaa kohtute, ning mitte hotelli Alpenhof asukohaliikmesriigi, st Austria kohtute alluvusse.

- 55 Määruses nr 44/2001 ei ole ära toodud määratlust, mis selgitaks, mida tähendab tegevuse „suunamine” tarbija alalise elukoha liikmesriiki, mida on mainitud artikli 15 lõike 1 punktis c. Seda mõistet – nagu ka mõistet, mida on kasutatud Brüsseli konventsiooni artiklis 13, mis asendati kõnesoleva artikliga 15 – tuleb tõlgendada autonoomselt, tuginedes peamiselt määruse ülesehitusele ja eesmärkidele, et tagada määruse täielik toime (vt 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-96/00: Gabriel, EKL 2002, lk I-6367, punkt 37).
- 56 Sellega seoses tuleb vastavalt määruse nr 44/2001 põhjenduses 19 öeldule arvesse võtta seda, kuidas Euroopa Kohus on mainitud artiklit 13 tõlgendanud, arvestades samas muudatusi, mida sellesse kõnesoleva määrusega on tehtud.
- 57 Selles osas on Euroopa Kohus juba varem väljendanud seisukohta, et määrusega nr 44/2001 kehtestatud süsteemis on – nagu nähtub määruse põhjendusest 13 – artikli 15 lõike 1 punkti c paigutus sama, mis Brüsseli konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punkti 3 puhul, ning see täidab sama ülesannet, st selle eesmärk on kaitsta nõrgemat poolt (Euroopa Kohtu 14. mai 2009. aasta otsus kohtuasjas C-180/06: Ilsinger, EKL 2009, lk I-3961, punkt 41).

- 58 Seoses viimati mainitud sättega on Euroopa Kohus korduvalt nentunud, et Brüsseli konventsiooniga tarbijalepingute valdkonnas kohtualluvuse kindlaksmääramist käsitlevate erinormide eesmärk on kaitsta tarbijat kui majanduslikult nõrgemal positsioonil olevat ja juriidilistes küsimustes vähemkogenud lepingupoolt, kuna antud olukorras tegutseb teine lepingupool oma kutsealal (vt eespool viidatud kohtuotsus Gruber, punkt 34, ning 20. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-27/02: Engler, EKL 2005, lk I-481, punkt 39).
- 59 Siiski on Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuse Ilsinger punktis 48 ühtlasi nentunud, et määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 sõnastus ei ole päris identne Brüsseli konventsiooni artikli 13 esimese lõigu sõnastusega. Nimelt on kohus mainitud kohtuotsuse punktis 50 märkinud, et tarbijalepingute kohaldamise tingimuste sõnastus on edaspidi varasemaga võrreldes üldsõnalisem, et tagada tarbijate parem kaitse, arvestades uute sidevahendite ja elektroonilise kaubanduse arengut.
- 60 Seega asendas liidu seadusandja tingimused, mis kehtisid varem ühelt poolt nii ettevõtja suhtes, kes pidi olema tarbija alalise elukoha liikmesriigis teinud konkreetse pakkumuse või avaldanud reklaami, kui teiselt poolt ka tarbija suhtes, kes pidi olema selles liikmesriigis teinud lepingu sõlmimiseks vajalikud toimingud, tingimustega, mille puhul peetakse silmas üksnes ettevõtjat. Nimelt peab viimati nimetatutegelema äritegevusega tarbija alalise elukoha liikmesriigis või suunama oma tegevust mis tahes vahenditega kas sellesse liikmesriiki või mitmesse liikmesriiki, sh tarbija alalise elukoha liikmesriiki, ning leping peab kuuluma niisuguse tegevuse alla.
- 61 Artikli 15 lõike 1 punkti c sõnastust tuleb mõista nii, et see n-ö neelab varasemad mõisted „adresseeritud konkreetne pakkumine” ja „reklaam” ning katab – nagu näitab sõnastus „mis tahes vahenditega” – laiemat tegevuste skaalat.

- 62 Selline muudatus, mis tõhustab tarbijate kaitset, viidi sisse Interneti teel toimuva teavahetuse arengu tõttu, kuna sellest tulenevalt on keerulisem kindlaks teha kohta, kus tehti lepingu sõlmimiseks vajalikud toimingud, ning mis muudab tarbija ettevõtjate pakkumiste suhtes vähem kaitstuks.
- 63 Sellegipoolest ei nähtu määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punktist c see, kas sõnastus „tegevus on [...] suunatud” viitab ettevõtja tahtele tegutseda ühes või mitmes muus liikmesriigis, või on mõeldud pelgalt seda, et tegevus on *de facto* suunatud mõnda teise liikmesriiki, sõltumata sellest, millised on ettevõtja kavatsused.
- 64 Seega on küsimus selles, kas nõutav on ettevõtja tahe suunata oma tegevus ühte või mitmesse muusse liikmesriiki, ning kui see on nii, siis millisel kujul see tahe peab avalduma.
- 65 Niisugune tahe on vaikimisi olemas teatud tüüpi reklaami puhul.
- 66 Mis puudutab mõisteid „reklaam” ja „adresseeritud konkreetne pakkumine” Brüsseli konventsiooni artikli 13 mõttes, siis Euroopa Kohus on asunud seisukohale, et nendega on mõeldud kõiki neid reklaamiliike, millega tarbija alalise elukoha riigis reklaami edastatakse, sõltumata sellest, kas seda reklaami levitatakse üldiselt ajakirjanduses, raadios, televisioonis, kinos või mõne muu kanali kaudu, või on see adresseeritud otse – näiteks spetsiaalselt sellesse liikmesriiki suunatud kataloogide vahendusel –, samuti tarbijale isiklikult, eeskätt müügiagendi või potentsiaalsete tarbijatega isiklike kontakte loova esindaja kaudu tehtavad pakkumised (eespool viidatud kohtuotsus Gabriel, punkt 44).

- 67 Eelmises punktis sõnaselgelt ära nimetatud klassikalised reklaamiliigid tähendavad seda, et ettevõtja peab enda tutvustamiseks teistes liikmesriikides tegema kulutusi, mis võivad teatud juhtudel olla suured, ning seega tõendab see, et ettevõtja soovib suunata oma tegevust neisse liikmesriikidesse.
- 68 Seevastu Interneti vahendusel edastatava reklaami korral ei saa alati niisuguse tahte olemasolu eeldada. Kuna Internet on ülemaailmne teabeedastusvahend, on ettevõtja veebilehel avaldatud reklaamile põhimõtteliselt võimalik ligi pääseda kõigis riikides, seega järelikult kogu Euroopa Liidus, ja seda ilma et oleks vaja teha lisakulutusi ning sõltumata sellest, kas ettevõtja on soovinud suunata reklaami tarbijatele väljapool oma asukohaliikmesriiki, või mitte.
- 69 Eeltoodust ei saa siiski järeldada, et mõistet „tegevus on [...] suunatud” tuleks tõlgendada nii, et tegevuse suunamisega on tegemist ka siis, kui veebilehega on võimalik tutvuda muudes liikmesriikides peale selle, kus on asjassepuutuva ettevõtja asukoht.
- 70 Kuigi pole kahtlust, et määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c ja artikli 16 eesmärk on tarbijakaitse, ei tähenda see siiski, et nimetatud kaitse oleks absoluutne (vt analoogia alusel seoses nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiiviga 85/577/EMÜ (tarbija kaitsmise kohta väljaspool äriruume sõlmitud lepingute korral) (EÜT L 372, lk 31; ELT eriväljaanne 15/01, lk 262) Euroopa Kohtu 15. aprilli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-215/08: E. Friz, EKL 2010, lk I-lk 2947, punkt 44).
- 71 Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 64 märkinud, ei oleks liidu seadusandja sellisel juhul kehtestanud eeskirja, et kohtualluvuse kindlaksmääramiseks tarbijalepingutega seotud juhtudel on mainitud eeskirjade kohaldamise tingimuseks see, et „tegevus on [...] suunatud [...] liikmesriiki”, vaid oleks märkinud, et selleks piisab veebilehe olemasolust.

- 72 Niisiis ei ole seadusandja tarbija parema kaitsmise huvides läinud selleni, et oleks sätestanud, et pelgalt veebilehe olemasolu – arvestades, et see on muutunud tavapäraseks vahendiks äritegevuses – kujutab endast sõltumata sellest, millise riigi territooriumi silmas peetakse, tegevuse „suunamist” teistesse liikmesriikidesse, millest tulenevalt kuulub kohaldamisele määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punktis c ette nähtud kohtualluvuse kindlaksmääramise eeskiri, mis kaitseb tarbijat.
- 73 Käesoleva kohtuotsuse punktis 43 mainitud määruse vastuvõtmise ettepanekust nähtub, et liidu seadusandja on kaldunud kõrvale komisjoni ettepanekust lisada määrusele nr 44/2001 põhjendus, mille kohaselt kaupade või teenuste turustamine elektrooniliselt veebilehe kaudu, millega on teatud konkreetsetes liikmesriigis võimalik tutvuda, kujutab endast sellesse liikmesriiki „suunatud” tegevust.
- 74 Seda tõlgendust toetab ka nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioon, mis puudutab määrust nr 44/2001 ning on ära toodud määruse nr 593/2008 põhjenduses 24, mille kohaselt ei ole veebileht piisav asjaolu, et muuta määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkt c kohaldatavaks.
- 75 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et selleks, et artikli 15 lõike 1 punkt c saaks kohaldamisele kuuluda, peab ettevõtja olema väljendanud tahet luua kaubanduslikke suhteid tarbijatega mõnes teises – või mitmes teises – liikmesriigis, sealhulgas tarbija alalise elukoha liikmesriigis.
- 76 Seega tuleb ettevõtja ja tarbija vahelise lepingu puhul uurida, kas enne lepingu sõlmimist selle konkreetse tarbijaga võis olemasolevate infoelementide pinnalt järeldada, et ettevõtja kavatses astuda kaubanduslikesse suhetesse tarbijatega, kelle alaline

elukoht on teistes liikmesriikides, sh riigis, kus elab kõnesolev tarbija, pidades silmas seda, et ettevõtja oli valmis niisuguste tarbijatega lepingu sõlmima.

- 77 Niisuguse infona ei saa käsitada ettevõtja e-posti või tema postiaadressi äranäitamist veebilehel, samuti telefoninumbri märkimist ilma rahvusvahelise suunakoodita. Selle info äranäitamine ei anna alust järeldada, et ettevõtja suunab oma tegevust mõnda teise või mitmesse teise liikmesriiki, kuna seda liiki teave on igal juhul vajalik tarbijatele, kelle elukoht on ettevõtjaga samas liikmesriigis, selle ettevõtjaga kontakteerumiseks.
- 78 Elektrooniliselt pakutavate teenuste puhul on osa sellisest teabest kohustuslik. Nagu Euroopa Kohus on juba varem nentinud, peab teenuseosutaja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ (infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta)) (EÜT L 178, lk 1; ELT 13/25, lk 399) artikli 5 lõike 1 punkti c kohaselt esitama teenuse saajatele enne viimati nimetatutega lepingu sõlmimist lisaks elektronposti aadressile muud teavet, mis võimaldab kiirelt ühendust võtta ning otse ja tõhusalt suhelda (16. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas eriväljanne C-298/07: Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, EKL 2008, lk I-7841, punkt 40). See kohustus kehtib sõltumata sellest, millisesse liikmesriiki ettevõtja oma tegevuse suunab, ning isegi juhul, kui tema tegevus on suunatud üksnes ettevõtja enda asukohaliikmesriiki.
- 79 Järelikult ei ole määrava tähtsusega see, kuidas teatavad valitsused ja teatavad pooled, kes Euroopa Kohtule märkusi esitasid, on eristanud veebilehti, mis võimaldavad ettevõtjaga nn interaktiivse veebilehe vahendusel elektroonilisel teel kontakteeruda ning isegi lepingu sõlmida, ning teiseks veebilehti, mis seda võimalust ei paku, ning

järeldanud, et üksnes esimesena mainitud veebilehti tuleb käsitada sellisena, et ettevõtja „suunab” nende kaudu oma tegevuse teistesse liikmesriikidesse. Kui ettevõtja postiaadress ja muud kontaktandmed on ära näidatud, on tarbijal võimalus lepingu sõlmimiseks ettevõtjaga kontakteeruda. Niisugune kontakteerumisvõimalus on sõltumatu sellest, kas ettevõtja on või ei ole plaaninud asuda kaubanduslikesse suhetesse tarbijatega, kelle alaline elukoht on mõnes muus liikmesriigis peale selle, kus ta ise on asutatud.

- 80 Nende infoelementide hulka, mis peaksid andma võimaluse kindlaks teha, kas tegevus on „suunatud” tarbija alalise elukoha liikmesriiki, kuuluvad sõnaselged avaldused, mis näitavad tahet asuda selle liikmesriigi tarbijatega kaubanduslikesse suhetesse.
- 81 Ettevõtja niisuguste sõnaselgete tahteavalduste hulka kuuluvaks tuleb pidada kinnitust, et ta pakub teenuseid või kaupu ühes või mitmes liikmesriigis, mis on konkreetselt ära nimetatud. Sama järelduse võib teha juhul, kui ettevõtja on teinud kulutusi Interneti viitamissüsteemis, et anda eri liikmesriikide tarbijatele võimalus otsingumootori vahendusel jõuda tema kodulehele, mis samuti tõendab niisuguse tahte olemasolu.
- 82 Sellegipoolest ei sõltu see, et tegevust saaks pidada „suunatuks” teistesse liikmesriikidesse, ainult sedavõrd ilmsete infoelementide olemasolust. Selles osas tuleb nentida, et Euroopa Parlament on otsuses käesoleva kohtuotsuse punktis 43 mainitud määruse vastuvõtmise ettepaneku kohta (EÜT 2001, C 146, lk 101) kaldunud kõrvale sõnastusest, mille kohaselt ettevõtja pidi „tahtlikult suunama oma tegevust märkimisväärsel määral” teistesse liikmesriikidesse või muudesse riikidesse, sealhulgas asjassepuutuva tarbija alalise elukoha liikmesriiki. Niisugune sõnastus vähendaks tarbijate kaitset, kuna selle puhul tuleks tõendada ettevõtja tahe arendada teatavas ulatuses suhteid kõnesolevate teiste liikmesriikidega.

- 83 Seda, et tegevus on „suunatud” alalise elukoha liikmesriiki, võivad tõendada ka muud infoelemendid, mis võivad olla üksteisega seotud. Põhikohtuasjade puhul tuleb asuda seisukohale, et infoelementidena – mis esitati Euroopa Kohtule ning mille loetelu ei ole ammendav ja mis näitavad tegevuse „suunamist” ühte või mitmesse teise liikmesriiki määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 2 punkti c mõttes, kuid mida peab siiski kontrollima siseriiklik kohus – tuleb käsitada alljärgnevalt toodud teavet. Vaadeldav tegevus on laadilt rahvusvaheline, arvestades et see seondub turismiga, ära on toodud telefoninumber koos rahvusvahelise suunakoodiga, esimese tasandi domeeninimena on kasutusel ettevõtja asukohaliikmeriigi domeeninimest erinev nimi, näiteks „.de” või kasutatakse neutraalset esimese tasandi domeeninime, nagu „.com” või „.eu”, kirjeldatakse seda, kuidas – millist teed kaudu – on võimalik ühest või mitmest muust liikmesriigist liikuma hakates jõuda teenuseosutamise kohani, ning mainitakse rahvusvahelist klientuuri, mis koosneb eri liikmesriikidest pärit klientidest, avaldades niisuguste klientide tunnistusi.
- 84 Seoses kasutatava keele või vääringuga on käesoleva kohtuotsuse punktis 11 nimetatud nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioonis, mis on ära toodud ka määruse nr 593/2008 põhjenduses 24, öeldud, et keel ja vääring ei ole olulised asjaolud hinnangu andmisel sellele, kas tegevus on suunatud mõnda teise või mitmesse teise liikmesriiki. Nii on see eelkõige juhtudel, kui kasutatud keel (või keeled) ja vääring on need, mida tavapäraselt kasutatakse liikmesriigis, kus on ettevõtja asukoht ja seega tema tegevuse n-ö alguskoht. Kui aga veebileht võimaldab tarbijatel kasutada mõnda muud keelt või vääringut, võib keelt ja/või vääringut arvesse võtta ning need võivad osutada teabeks, mille põhjal saab asuda seisukohale, et ettevõtja tegevus on suunatud teistesse liikmesriikidesse.
- 85 Kohtuasjas, mille poolteks on hotell Alpenhof ja O. Heller, näib esinevat terve rida käesoleva kohtuotsuse punktides 83 ja 84 nimetatud elemente, mis võivad oma laadist tulenevalt olla tõenduseks, et ettevõtja suunab tegevust mõnda teise või mitmesse teise liikmesriiki peale Austria Vabariigi. Siseriikliku kohtu ülesanne on kontrollida, kas see on nii.

- 86 Hotell Alpenhof väidab siiski, et leping sõlmitakse tarbijaga kohapeal, mitte distant-silt, samuti toimub kohapeal toavõtmete üleandmine ning hotelliarve tasumine, nii et määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkt c ei saa olla kohaldatav.
- 87 Asjaolu, et võtmed antakse tarbijale üle ning tarbija peab arve tasuma liikmesriigis, kus on ettevõtja asukoht, ei takista mainitud sätte kohaldamist, kui broneerimine ja kinnitus selle kohta on toimunud distant-silt, nii et tarbija on astunud distant-silt lepingulisse suhtesse.
- 88 Kohtuasjas C-585/08, mille pooled on P. Pammer ja Reederei Karl Schlüter, on eelot-susetaotluse esitanud kohus esitanud viimati nimetatud äriühingu tegevuse vahenda-jaks oleva äriühingu veebilehe ja vahendaja ning Reederei Karl Schlüteri suhte kohta äärmiselt nappi teavet.
- 89 Asjaolu, et tegemist on vahendaja, mitte ettevõtja enda veebilehega, ei saa olla takis-tuseks sellele, et ettevõtjat käsitatakse ettevõtjana, kes suunab oma tegevust teistesse liikmesriikidesse, sh tarbija alalise elukoha liikmesriiki, kuna vahendaja tegutseb kõ-nesoleva ettevõtja nimel ja arvel. Siseriiklik kohus peab kontrollima, kas ettevõtja oli või oleks pidanud olema teadlik vahendaja tegevuse rahvusvahelisest mõõtmest ning milline on ettevõtja ja vahendaja seos.

- 90 Vaadeldava tegevuse rahvusvaheline laad, st kaubalaevareiside korraldamine Euroopast Kaug-Itta on teabeelemendina oluline, kuid ainult selle põhjal ei saa järeldada, et ettevõtja suunab oma tegevust teistesse liikmesriikidesse, sealhulgas tarbija alalise elukoha liikmesriiki. Tegelikult oleks ettevõtja tegevus laadilt selline ka juhul, kui ettevõtja tegutseks kas ise või vahendaja kaudu ainult Saksamaal ega suunaks tegevust teistesse liikmesriikidesse. Järelikult peavad selleks, et lugeda tõendatuks, et ettevõtja kavandas kaubanduslikesse suhetesse asumist klientidega kogu liidu raames – sõltumata klientide elukohaliikmesriigist –, esinema kindlasti ka muud elemendid, eeskätt need, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktides 83 ja 84, nagu see, et märgitud oli telefoninumber koos rahvusvahelise suunakoodiga, kasutati teisi keeli peale saksa keele või viide sellele, et ettevõtjal on rahvusvaheline klientuur, mis koosneb eri liikmesriikide päritolu klientidest.
- 91 Seevastu vahendaja või ettevõtja enda e-posti või tavalise postiaadressi äramärgimine ei ole teave, mis võimaldaks antud juhul järeldusi teha, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 77. Sama kehtib ka saksa keele kasutamise ning võimaluse osas broneerida reis selles keeles, kuna saksa keel on ettevõtja esimene keel.
- 92 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule vastata, et selleks, et teha kindlaks, kas ettevõtja, kelle tegevuse kohta on info avaldatud nii tema enda kodulehel kui ka vahendaja omal, „suunab” oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c mõttes, tuleb kontrollida, kas enne lepingu sõlmimist selle konkreetse tarbijaga võis nende kahe veebilehe põhjal ja ettevõtja tegevusest üldiselt järeldada, et ettevõtja kavatses asuda kaubanduslikesse suhetesse tarbijatega mõnes teises või mitmes teises liikmesriigis, sh asjassepuutuva tarbija alalise elukoha liikmesriigis, pidades silmas seda, et ettevõtja oli valmis niisuguste tarbijatega lepingu sõlmima.

- 93 Järgmised elemendid, mille loetelu ei ole ammendav, võivad anda alust järeldada, et ettevõtja suunab oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki – nimelt on olulised tegevuse rahvusvaheline laad; kirjeldus selle kohta, kuidas – millist teed kaudu – on võimalik muudest liikmesriikidest jõuda sinna, kus ettevõtja tegutseb; niisuguse keele või vääringu kasutamine, mis erineb sellest, mida tavapäraselt kasutatakse liikmesriigis, kus on ettevõtja asukoht, ning võimalus teha broneeringuid ja saada selle kohta kinnitus selles teises keeles; telefoninumbri äramärkimine koos rahvusvahalise suunakoodiga; kulutuste tegemine selleks, et teiste liikmesriikide tarbijad saaksid otsingumootori kaudu hõlpsalt jõuda ettevõtja või vahendaja veebilehele; esimese tasandi domeeninimena ettevõtja asukohaliikmeriigi domeeninimest erineva nime kasutamine; ning viide rahvusvahelisele klientuurile, mis koosneb eri liikmesriikidest pärit klientidest. Nende asjaolude kontrollimine on siseriikliku kohtu ülesanne.
- 94 Seevastu pelgalt asjaolu, et tarbija alalise elukoha liikmesriigis on võimalik ligi pääseda ettevõtja või vahendaja veebilehele, ei saa käsitada piisavana. Samuti ei ole piisav e-posti aadressi ja muude kontaktandmete äramärkimine või asjaolu, et veebilehel on kasutatud keelt või vääringut, mida ettevõtja asukohaliikmesriigis tavapäraselt kasutatakse.

Kohtukulud

- 95 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Leping, mille esemeks on niisugune kaubalaevareis nagu kohtuasja C-585/08 aluseks oleva vaidluse puhul, kujutab endast pakettreisilepingut nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 (kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) artikli 15 lõike 3 mõttes.**
2. **Et teha kindlaks, kas ettevõtja, kelle tegevuse kohta on info avaldatud nii tema enda kodulehel kui ka vahendaja omal, „suunab” oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c mõttes, tuleb kontrollida, kas enne lepingu sõlmimist selle konkreetse tarbijaga võis nende kahe veebilehe põhjal ja ettevõtja tegevusest üldiselt järeldada, et ettevõtja kavatses asuda kaubanduslikesse suhetesse tarbijatega mõnes teises või mitmes teises liikmesriigis, sh asjassepuutuva tarbija alalise elukoha liikmesriigis, pidades silmas seda, et ettevõtja oli valmis niisuguste tarbijatega lepingu sõlmima.**

Järgmised elemendid, mille loetelu ei ole ammendav, võivad anda alust järeldada, et ettevõtja suunab oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki – nimelt on olulised tegevuse rahvusvaheline laad; kirjeldus selle kohta, kuidas – millist teed kaudu – on võimalik muudest liikmesriikidest jõuda sinna, kus ettevõtja tegutseb; niisuguse keele või vääringu kasutamine, mis erineb sellest, mida tavapäraselt kasutatakse liikmesriigis, kus on ettevõtja

asukoht, ning võimalus teha broneeringuid ja saada selle kohta kinnitus selles teises keeles; telefoninumbri äramärgimine koos rahvusvahalise suunakoodiga; kulutuste tegemine selleks, et teiste liikmesriikide tarbijad saaksid otsingumootori kaudu hõlpsalt jõuda ettevõtja või vahendaja veebilehele; esimese tasandi domeeninimena ettevõtja asukohaliikmeriigi domeeninimest erineva nime kasutamine; ning viide rahvusvahelisele klientuurile, mis koosneb eri liikmesriikidest pärit klientidest. Nende asjaolude kontrollimine on siseriikliku kohtu ülesanne.

Seevastu pelgalt asjaolu, et tarbija alalise elukoha liikmesriigis on võimalik ligi pääseda ettevõtja või vahendaja veebilehele, ei saa käsitada piisavana. Samuti ei ole piisav e-posti aadressi ja muude kontaktandmete äramärgimine või asjaolu, et veebilehel on kasutatud keelt või vääringut, mida ettevõtja asukohaliikmesriigis tavapäraselt kasutatakse.

Allkirjad